



Prifysgol Cymru
Y Drindod Dewi Sant
University of Wales
Trinity Saint David



CANOLFAN
GWASANAETHAU
CYMRAEG
WELSH LANGUAGE
SERVICES CENTRE

RHAGOR iaith

Cymraeg

Modwl: ECAD6022

BA3 - 2025-26

Grŵp B – Darlith/Lecture 8 a 9

Ionawr 15fed 2026

Eluned Owena Grandis

e.grandis@pcydd.ac.uk



Prifysgol Cymru
Y Drindod Dewi Sant
University of Wales
Trinity Saint David

Yr Athrofa
Centre for Education
Addysg i Gymru | Education for Wales

www.athrofa.cymru

Nod Ac Amcanion

Aims and Objectives

Modwl: ECAD6022
BA3 - 2025-26

- Adolygu
- Gorffennol 'Cael' a 'Dod'



Prifysgol Cymru
Y Drindod Dewi Sant
University of Wales
Trinity Saint David



CANOLFAN
GWASANAETHAU
CYMRAEG
WELSH LANGUAGE
SERVICES CENTRE

RHAGOR iaith

Ymarfer Corff



-Eich Enw-



A: 15 Pwsh-Yps (Press-Ups)	N: 30 Eiliad - Naid Sgio (Ski Jumps)
B: 1 Funud - Eistedd ar y Wal (Wall Sits)	O: 45 Eiliad - Eistedd ar y Wal (Wall Sits)
C: 15 Byrpis (Burpees)	P: 20 Crunches
D: 20 Sgwats (Squats)	Q: 20 Lunges
E: 20 Eistedd i fyny (Sit-Ups)	R: 30 Pwsh-Yps (Press-Ups)
F: 1 Munud - Planc (Plank)	S: 45 Naid Seren (Star Jumps)
G: 30 Crunches	T: 20 Byrpis (Burpees)
H: 45 Eiliad - Dringo Mynydd (Mountain Climbers)	U: 45 Eiliad - Dringo Mynydd (Mountain Climbers)
I: 30 Naid Seren (Star Jumps)	V: 30 Sgwats (Squats)
J: 45 Eiliad - Naid Sgio (Ski Jumps)	W: 15 Pwsh-Yps (Press-Ups)
K: 20 Pwsh-Yps (Press-Ups)	X: 45 Eiliad - Planc (Plank)
L: 30 Eiliad Rhedeg yn yr unfan (Running on the Spot)	Y: 45 Eiliad Rhedeg yn yr unfan (Running on the Spot)
M: 30 Lunges	Z: 30 Eistedd i fyny (Sit-Ups)

Ewch Amdani

YMARFER CORFF

Beth am ychydig o ymarfer corff cyn dechrau?

GORFFENNOL 'MYND'

Fi

Ti

Fe

Hi

Ni

Chi

Nhw

Es i

Est ti

Aeth e

Aeth hi

Aethon ni

Aethoch chi

Aethon nhw

Ble aeth Mari ddoe?

☐

Aeth hi i Lundain.

☐

Aeth hi i Aberystwyth.

Ble aeth Mari ddoe?

☐

Aeth hi i Birmingham.

☐

Aeth hi i Lerpwl.

Ble aeth Mari ddoe?



- ☐ Aeth hi i'r dafarn.
- ☐ Aeth hi i'r llyfrgell.



- ☐ Aeth hi i America.
- ☐ Aeth hi i Sbaen.

GORFFENNOL 'MYND'

Fi

Ti

Fe

Hi

Ni

Chi

Nhw

Es i

Est ti

Aeth e

Aeth hi

Aethon ni

Aethoch chi

Aethon nhw

GORFFENNOL 'GWNEUD'

Fi

Gwnes i

Ti

Gwnest ti

Fe

Gwnaeth e

Hi

Gwnaeth hi

Ni

Gwnaethon ni

Chi

Gwnaethoch chi

Nhw

Gwnaethon nhw



We made lunch.





He went to London.





Did he make supper?



I made a cake.





We went for a walk.



I didn't make a sandwich.



1. How did you go?
2. Where did you go?
3. I went in the car.
4. I went to Barry.

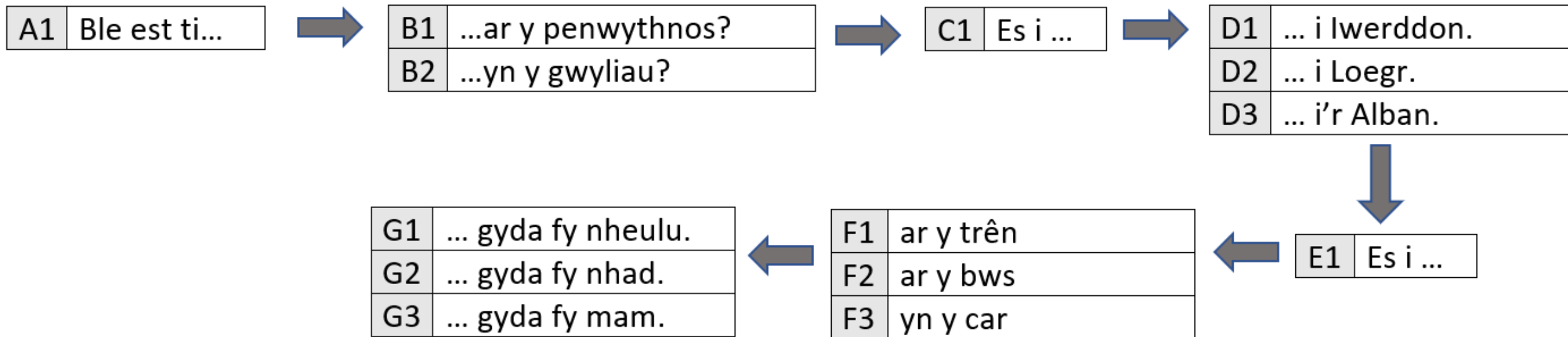
5. How did he go?
6. Where did he go?
7. He went on the train.
8. He went to Llantwit Major.

9. How did she go?
10. Where did she go?
11. She went on the bus.
12. She went to Gower peninsula.

13. How did Mared go?
14. Where did Mared go?
15. Mared went on the ferry.
16. Mared went to Anglesey.

I read the Welsh sentence.
You have to find the English translation and write the number down!

Trapddôr



Berfau afreolaidd gorffennol/ Past tense irregular verbs

Mynd ('to go')

Es i	Aethon ni
Est ti	Aethoch chi
Aeth e / hi	Aethon nhw

Cael ('to have')

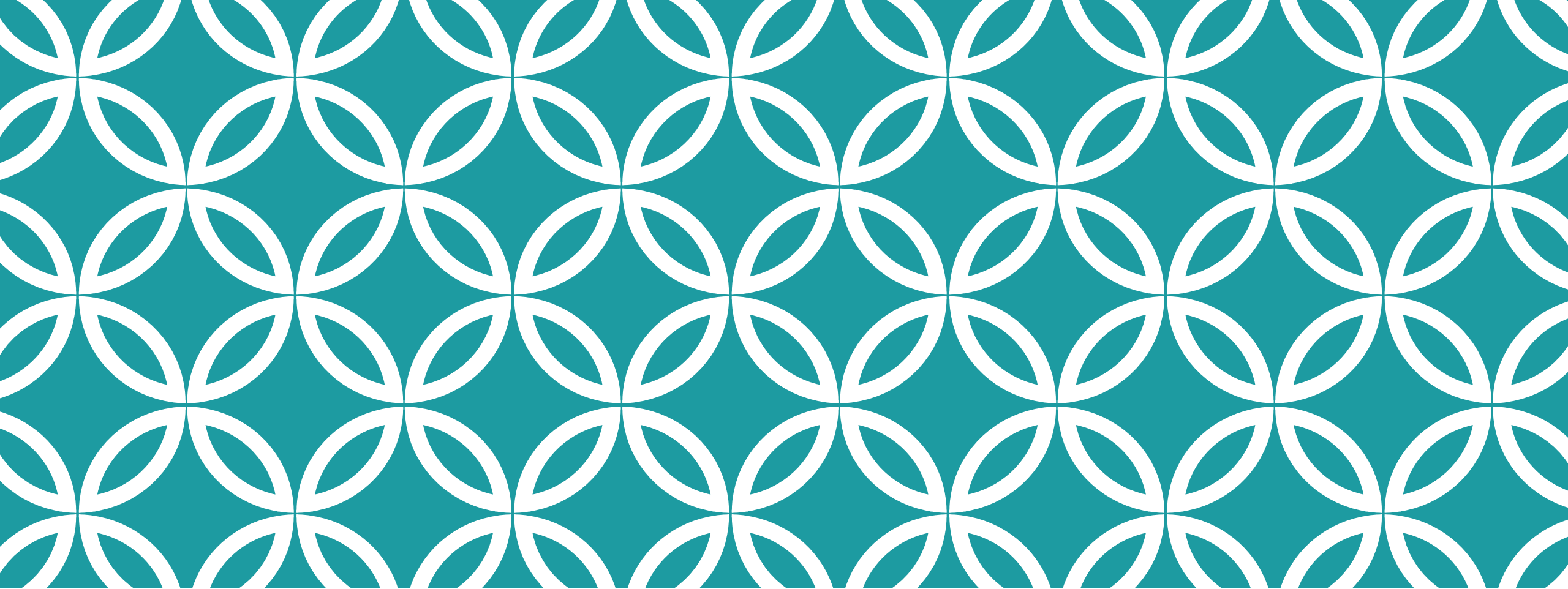
Ces i	Cawson ni
Cest ti	Cawsoch chi
Cafodd e / hi	Cawson nhw

Gwneud ('to do/make')

Gwnes i	Gwnaethon ni
Gwnest ti	Gwnaethoch chi
Gwnaeth e / hi	Gwnaethon nhw

Dod ('to come')

Des i	Daethon ni
Dest ti	Daethoch chi
Daeth e / hi	Daethon nhw



GORFFENNOL
“DOD”



DOD

‘**Dod**’ is another irregular verb in the past which means ‘*to come*’. It can be followed by ‘**â**’ - **dod â**’ - in which case it will mean ‘*to bring*’ (lit. to come with) e.e.



Daeth Mr Davies â bisgedi i bawb!

DDAETHOCH CHI Â LOSIN I FI? (*TÔN WHEELS ON THE BUS*)

Ddaethoch chi â losin i fi?

Ddaethoch chi â losin i fi?

Ddaethoch chi â losin i fi?

Do, dyma ti.

ham...brechdan...siocled



D es i

I came

D est ti

You came

D aeth e/hi

He/she came

D aethon ni

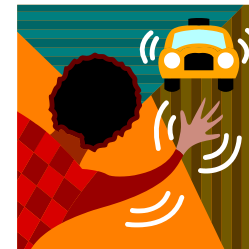
We came

D aethoch chi

You came

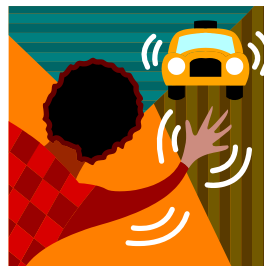
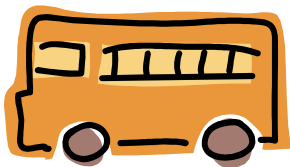
D aethon nhw

They came



Gofyn cwestiwn

Ddest ti yma ar y bws?



ATEB

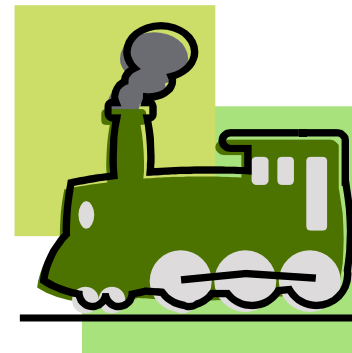
Do

Naddo

Y Negyddol



Naddo, ddes i ddim yma...



Des i yma ar y bws.
yn y car.
ar y beic.
ar y trê.
mewn tacsî.
ynghar Luke.

Ddest ti yma ar y bws? Do. / Naddo.
yn y car?
ar y beic?
ar y trê?
mewn tacsî?
ynghar Luke?

Ddes i ddim yma ar y bws.
yn y car.
ar y beic.
ar y trê.
mewn tacsî.
ynghar Luke.



fi



hi



nhw



04294277

ti



chi



hi



94294277

fe



NEGYDDOL

Ddes i ddim

Ddest ti ddim

Ddaeth e ddim

Ddaeth hi ddim

Ddaethon ni ddim

Ddaethoch chi ddim

Ddaethon nhw ddim

CWESTIYNAU

Ddes i ?

Ddest ti?

Ddaeth e?

Ddaeth hi?

Ddaethon ni?

**Ddaethoch
chi?**

**Ddaethon
nhw?**



GORFFENNOL 'CAEL'

GORFFENNOL "CAEL"



Ces i

I had

Cest ti

You had

Cafodd e/hi

He/she had

Cawson ni

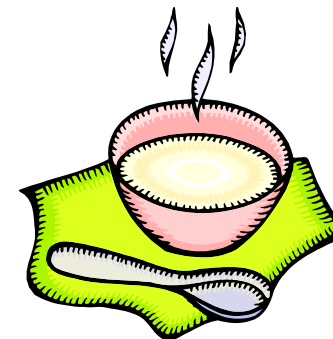
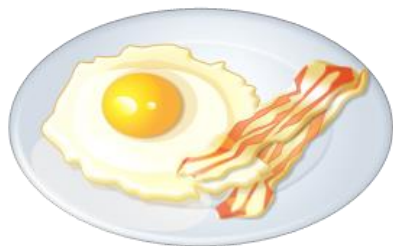
We had

Cawsoch chi

You had

Cawson nhw

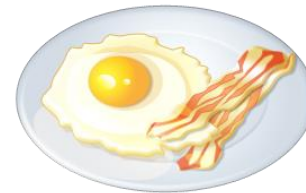
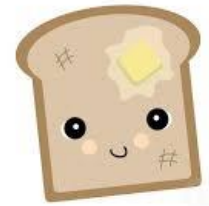
They had



DWEUD BETH GEST TI?

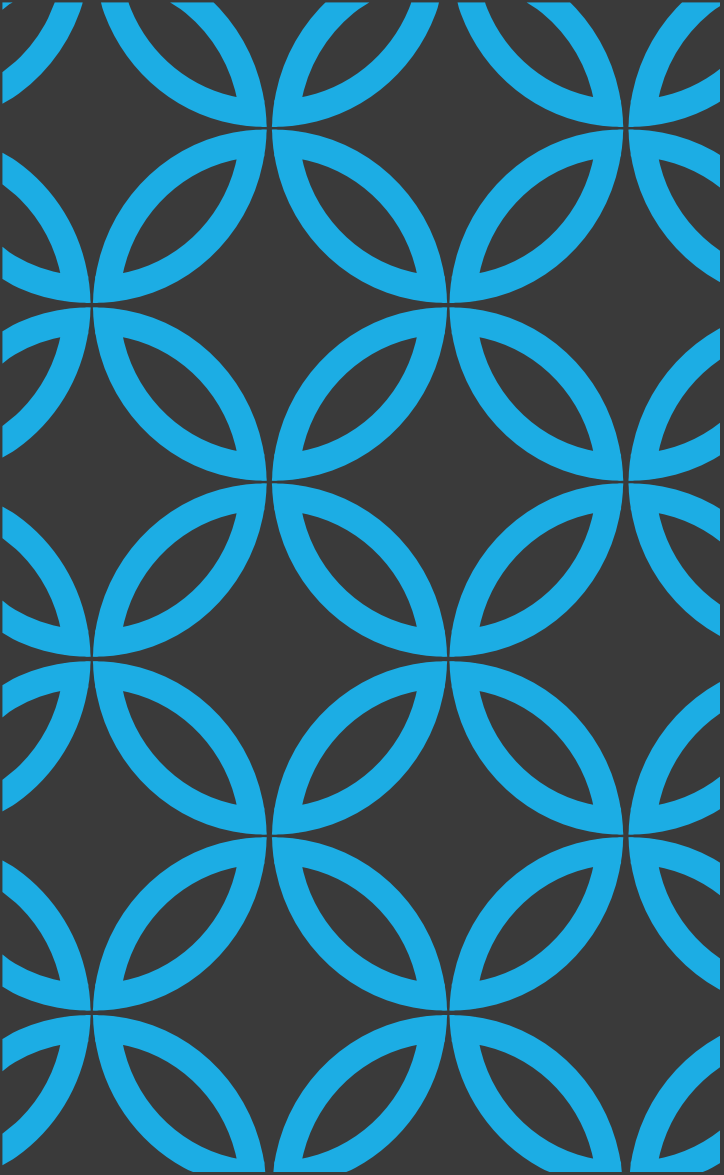
Beth gest ti i frecwast y bore 'ma?

Ces i **d**ost
gig moch ac wy



Beth gest ti?





HOLI CWESTIWN ?

A treiglad meddal is used at the beginning of a question:

Gest ti dost i frecwast?

Gest ti frechdan i ginio?

Gest ti daten bôb i swper?

Beth **g**est ti i **f**recwast y bore 'ma?

Ces i

dost.

gwpanaid o goffi.

gig moch ac wy.

sudd oren.

greision **y**d.

gacen.

Gest ti

dost i **f**recwast?

Do. / Naddo.

frechdan i **g**inio?

daten bob i swper?

Ches i ddim

caws ar **d**ost i **f**recwast.

cwpanaid o **g**offi.

cig moch ac wy i **g**inio.

taten bob i swper.

byd.

CHES I DDIM

Ches i ddim cwpanaid o de.

Chafodd e ddim pecyn o greision.

Chafodd hi ddim banana.

Chawson ni ddim brechdanau.

Chawson nhw ddim cawl pys

** Negative forms take a TT*



YDYCH CHI'N COFIO?

There's a treigladd meddal when asking a question and a treigladd llaes is used for the negative e.g.

Ces i ginio

I had lunch

Ges i ginio?

Did I have lunch?

Ches i ddim cinio

I did not have lunch.



Sgwrs

Alys: Beth gest ti i ginio heddiw, Dafydd?

Dafydd: Ces i ginio dydd Sul.

Alys: O, blasus iawn. Ces i gig moch ac wy heddiw.

Dafydd: Gest ti ffa pob hefyd?

Alys: Naddo, ches i ddim ffa pob. Ond ces i bwdin!

Dafydd: Beth gest ti i bwdin?

Alys: Ces i hufen iâ mefus.

Dafydd: Mmm. Bendigedig! Dw i'n hoffi hufen iâ mefus hefyd!

Nawr, gweithiwch mewn parau i baratoi sgwrs newydd.

BETH GAFODD....?

	Bwyd	Diod
A – Tom	caws	coffi du
2 – Mari	tost	te
3 – Helen	bara brown	cappucino
4 – Marc	brechdan salad	dŵr
5 – Mair	cyrri	lager
6 – Sara	byrgyr	lemonêd
7 – Matt	pasta	gwin gwyn
8 – Gareth	banana	sudd oren
9 – Paul	sushi	te gwyrdd
10 – Sam	pizza	gwin coch
Jac – Jac	barbeciw	cwrw
Brenhines – Liz	cinio dydd Sul	champagne
Brenin – Harri	cawl	siocled poeth

DARLLEN A DEALL

Aethon ni i'r Sioe Fwyd yr wythnos diwetha. Cawson ni amser gwych. Bwyton ni drwy'r dydd!

Yn y bore, ces i frechdan gig moch a chwpanaid o goffi, cafodd Ted ffa pôb ar dost a chafodd Mari uwd gyda sinamon. Wedyn, amser cinio, cawson ni i gyd salad – salad wy i fi, samwn i Ted a ham i Mari.

Ar ôl cinio, aethon ni i weld arddangosfa coginio. Gwelon ni'r cogydd yn gwneud cacen gaws gyda mefus. Roedd hi'n edrych yn flasus iawn.

DARLLEN A DEALL

Aethon ni i'r Sioe Fwyd yr [] diwetha. [] ni amser gwych.
Bwyton ni drwy'r dydd!

Yn y bore, ces i [] gig moch a chwpanaid o goffi, cafodd Ted ffa
pôb ar dost a chafodd Mari uwd gyda sinamon. Wedyn, amser cinio,
[] ni i gyd salad – salad wy i fi, samwn i Ted a ham i Mari.

Ar ôl cinio, aethon ni i weld arddangosfa [] Gwelon ni'r cogydd yn
gwneud cacen gaws gyda mefus. Roedd hi'n edrych yn flasus iawn.

DARLLEN A DEALL

Aethon ni i'r Sioe Fwyd yr [] diwetha. [] ni amser gwych.
Bwyton ni drwy'r []

Yn y bore, ces i [] gig moch a chwpanaid o goffi, cafodd Ted ffa
pôb ar dost a chafodd Mari uwd gyda sinamon. Wedyn, amser cinio,
[] ni i gyd salad – salad wy i fi, samwn i Ted a ham i Mari.

[] cinio, aethon ni i weld arddangosfa [] Gwelon ni'r cogydd yn
gwneud cacen gaws gyda mefus. Roedd hi'n edrych yn flasus []

DARLLEN A DEALL

[] ni i'r Sioe Fwyd yr [] diwetha. [] ni amser []
Bwyton ni drwy'r []

Yn y bore, ces i [] gig moch a chwpanaid o [] cafodd Ted ffa
pôb ar dost a chafodd Mari uwd gyda [] Wedyn, amser cinio,
[] ni i gyd salad – salad wy i fi, [] i Ted a ham i Mari.

[] cinio, aethon ni i weld arddangosfa [] Gwelon ni'r cogydd yn
gwneud cacen gaws gyda [] Roedd hi'n edrych yn flasus []

Cerdyn Post

Annwyl Mam a Dad,

Mae'r tywydd yn braf heddiw
ond roedd hi'n bwrw glaw ddoe.

Es i i lan y môr dydd Llun.

Gwnes i gastell tywod ar y traeth.

Es i i'r pwll nofio dydd Mawrth.

Heddiw, es i i sgïo. Ces i amser
bendigedig!

Hwyl,

Aled







DISGRIBLIO

DISGRIBLIO

Ddydd Sadwrn, es i i McDonald's Caerfyrddin. Gwnewch lun McDonalds yng nghanol eich darn o bapur. Roedd hi'n ddiwrnod braf - roedd yr haul yn gwenu! Roedd dau gwmwl yn yr awyr. Roedd pedwar car yn y maes parcio. Gwnes i eistedd tu allan ar y fainc. Roedd dau fag siopa Tesco gyda fi. Ches i ddim byd i fwyta ond ces i goffi i yfed!



Diolch